

การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

The Financial Aid welfare Operation for the Elderly of Sub-district Administrative Organization in the area of Muangchan district, Sisaket province

การันยภาส บุญยงค์, ศิริพน โปธิอาภา*, จำเริญ อุ้นแก้ว**, เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์**

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และเปรียบเทียบการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามลักษณะส่วนบุคคล

จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชากรผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 345 คน ในอำเภอเมืองจันทร์ โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าที (t-test) ทหาความเที่ยงตรง และการหาค่าความเชื่อมั่น กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบสมมติฐานที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคม ด้านเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.1 จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ และการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน

2.2 การประกอบอาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้ตอบแบบสอบถามสถานภาพที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแตกต่างกัน

*ที่ปรึกษาหลัก

**ที่ปรึกษาร่วม

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the Financial Aid Welfare Operation for the Elderly of Sub-district Administrative Organization in the area of Muangchan district, Sisaket province and to compare the Financial Aid Welfare Operation for the Elderly of sub-district Administrative Organization in the area of Muangchan district, Sisaket province, classified by individual appearance.

The sample of this study was 2,498 elderly people with completely 60 years old in the area of Muangchan district. The sample was selected by random sampling of Taro Yamane, totally 345 people. Data was collected by questionnaire. Statistic for data analysis was used percentage, mean, standard deviation, t-test at the level of .05 statistically significant.

The research findings were as follows;

1. Result of Financial Aid Welfare Operation for the Elderly of Sub-district Administrative Organization in the area of Muangchan district, Sisaket province in overall and individual aspect, it was at a high level.

2. Result of the Financial Aid welfare Operation for the Elderly of Sub-district Administrative Organization in the area of Muangchan district, Sisaket province, it was as follows;

2.1 Classified by individual appearance, it was found that (1) gender (2) age (3) educational backgrounds of different respondents have an opinion on comparison the Financial Aid Welfare Operation for the Elderly of Sub-district Administrative Organization in the area of Muangchan district, Sisaket province, it was not different.

2.2 Occupation and monthly income of different respondents have an opinion on comparison the Financial Aid Welfare Operation for the Elderly of Sub-district Administrative Organization in the area of Muangchan district, Sisaket province, it was not different.

2.3 The different respondents have an opinion on comparison the Financial Aid Welfare Operation for the Elderly of Sub-district Administrative Organization in the area of Muangchan district, Sisaket province, it was different.

บทนำ

มนุษย์ทุกคนมีความต้องการดิ้นรนเพื่อแสวงหาวัตถุประสงค์และเหตุการณ์มาตอบสนองความอยากต่างๆ ไม่มีที่สิ้นสุดและความอยากนี้เองที่ผลักดันให้ปรุงแต่งพฤติกรรมไปต่างๆ นานา เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีนำมาซึ่งความสุขทั้งทางกายและจิตใจ ความสุขทางกายคือมีหรือได้รับการตอบสนองความต้องการ ทั้งด้านอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ พอควและทางจิตใจ คือการมีความรักความอบอุ่น และความมั่นคงทางจิตใจได้รับการยอมรับและยกย่องจากผู้อื่น (นิศารัตน์ ศิลปะเดช 2539: 42)

วัยผู้สูงอายุ เป็นวัยระยะสุดท้ายของชีวิต เป็นกลุ่มที่น่าศึกษา พอเข้าใจสภาพร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม เพราะความเป็นผู้สูงอายุเป็นผลกระทบต่อเนื่องมาจากการพัฒนาการวัยต่างๆ ที่ผ่านมา ปัญหาประจำวัยที่เห็นได้ง่ายและวัยนี้มักประสบเป็นประจำคือ คือปัญหาทางด้านร่างกายได้แก่ร่างกายที่เสื่อมโทรมลงตามธรรมชาติ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

ได้แก่ การเปลี่ยนสถานะจากผู้ประกอบอาชีพมาเป็นหยุดทำงาน ปัญหาสังคม คือ การเปลี่ยนสถานะความสัมพันธ์กับคน แวดล้อมและคนเคยคบหาสมาคมกัน ภาวะความเป็นผู้สูงอายุในครอบครัวใหญ่และในระบบการทำงาน

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2545, 7-8) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) เป็นแผนระยะยาวที่มีนโยบายให้ความสำคัญต่อ “วงจรกิจิต” และความสำคัญของคนในสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไม่ทางใดก็ทางหนึ่งและจะต้องเข้าสู่ระยะวัยสูงอายุตามวงจรกิจิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ด้านการเตรียมความพร้อมของประชาชนเพื่อวัยสูงอายุ ด้านระบบคุ้มครองทางสังคม สำหรับผู้สูงอายุด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ การพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุและด้านการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ นอกจากนี้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ที่ระบุว่าผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมการสนับสนุนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะส่งเสริมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทยให้เป็น “ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ”

จากสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจต้องการที่จะศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโกน ตำบลหนองใหญ่และตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อจะได้นำ ข้อมูลที่ได้ไปแก้ไขและปรับปรุงให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลโกน ตำบลหนองใหญ่ และ ตำบลเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้สูงอายุที่มีเพศ, อายุ, สถานภาพ, การศึกษา, อาชีพและรายได้ที่แตกต่างกันมีระดับการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ทั้งหมดในอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ในปี 2557 จำนวน 2,498 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง (Simple) ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ทั้งหมดในอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 345 คน ได้มาโดยวิธีเทียบตารางสำเร็จรูปจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Taro Yamane 1965) ที่มีความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 345 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทั่วอำเภอ ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งสัดส่วน ในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ชนิดเลือกตอบ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ระดับอายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 7 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแต่ละระดับมีเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

และมีเกณฑ์ในการพิจารณาแปลความหมายดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก

2.51-3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย

0.51-1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการสังคม ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 53.62 อายุ 60-64 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.20 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 95.65 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 87.72 และมีรายได้ 5,000 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 63.47

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการสังคม ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า การขอรับและการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพอยู่ในระดับมาก การติดตามผลการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก การจัดทำประกาศ/ประชาสัมพันธ์ให้ทราบสิทธิของตนเองอยู่ในระดับมาก การสำรวจคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก การจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก การขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก และการกำหนดวัน/เวลา/สถานที่ การลงทะเบียนผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

3. ผลเปรียบเทียบการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำแนกลักษณะส่วนบุคคล พบว่า

3.1 เพศที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3.2 อายุที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินงานในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้าน พบว่า อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านการขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนในด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า ในด้านการขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผู้มีอายุ 60-64 ปี มีความแตกต่างกับผู้ที่มีอายุ 65-69 ปี และผู้มีอายุ 65-69 ปี มีความแตกต่างกับผู้ที่มีอายุ 70-74 ปี และผู้มีอายุ 75 ปีขึ้นไป

3.3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนในรายด้านทุกด้าน ซึ่งเมื่อทำการจำแนกความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความแตกต่างกับผู้มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

3.4 การประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนในรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า ผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ผู้เกษียณฯ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันกับผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพ

3.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนในรายด้าน พบว่า การดำเนินงานจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในด้านการจัดทำประกาศ/ประชาสัมพันธ์ ให้ทราบสิทธิของตนเอง ด้านการสำรวจคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ ด้านการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนในด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า ในภาพรวมผู้ที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันกับผู้ที่มีรายได้ในระดับอื่นทุกระดับอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนในด้านการจัดทำประกาศ/ประชาสัมพันธ์ให้ทราบสิทธิของตนเอง ผู้ที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันกับผู้ที่มีรายได้ 5,000 บาทลงมา และมีรายได้ 5,001-10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนในด้านการสำรวจคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สูงอายุและด้านการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้สูงอายุ ผู้ที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันกับผู้ที่มีรายได้ 5,000 บาทลงมา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05.

อภิปรายผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ พบประเด็นที่น่าสนใจในการวัดระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุ ด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดทำประกาศ/ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงสิทธิโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และประชาสัมพันธ์เสียงตามสายโดยใช้รถแห่ประกาศให้ทราบถึงการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุเพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ติดประกาศชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดทำเอกสาร ระบุผู้สูงอายุรายใดไม่เข้าใจสามารถสอบถามเพื่อรับฟังคำอธิบาย ติดประกาศรายชื่อผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพและรายชื่อผู้สูงอายุสำรองเพื่อรอการอนุมัติในกรณีผู้สูงอายุรายเดิมหมดสิทธิ์ อยู่ในระดับมากคือติดเอกสารแจ้งข่าวให้ทราบถึงการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ และประกาศเสียงตามสายของหมู่บ้านเพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ

2. ด้านการกำหนดวัน/เวลา/สถานที่ การลงทะเบียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ กำหนดวันลงทะเบียนผู้สูงอายุ เมื่อวัน 3-4 วัน สำหรับผู้สูงอายุเดินทางไกลและติดต่อธุระในที่อื่นๆ ได้ กำหนดวันให้คาบเกี่ยวตรงกับวันหยุด เนื่องจากการอำนวยความสะดวกให้บางรายที่มาในวันทำการไม่ได้ รองลงมา ระยะเวลาในการลงทะเบียนในแต่ละหมู่บ้านไม่ตรงกันย้ายกำลังของเจ้าหน้าที่ไปทุกๆ หมู่บ้าน สถานที่รับลงทะเบียนเป็นศาลาประชาคมของแต่ละหมู่บ้านเพื่อสะดวกต่อการเดินทางของผู้สูงอายุและระยะเวลาลงทะเบียนตั้งแต่เวลา 07.00 น.-21.00 น. โดยมีเจ้าหน้าที่หมุนเวียนสลับกันทำหน้าที่

3. ด้านการสำรวจคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลินี โฉมชัยฤทธิ์ (2549: หน้า 76–83) พบว่า การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลนคร เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแสดงว่าอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ โดยเรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ออกสำรวจตามหมู่บ้านเพื่อตรวจสอบจำนวนของผู้สูงอายุ รองลงมาเสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณา ผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ การแจ้งสิทธิผู้สูงอายุตามระเบียบการจ่ายเบี้ยยังชีพ เสนอทะเบียนผู้สูงอายุรายใหม่และจัดทำ ข้อมูลให้ปัจจุบัน และน้อยที่สุด คือ คัดกรองผู้สูงอายุตามคุณสมบัติที่กำหนดการจ่ายเบี้ยยังชีพ

4. ระดับการขอรับและการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านแสดงว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำคือ การจัดตั้งคณะกรรมการ คัดเลือกผู้สูงอายุมีความยุติธรรม รองลงมา มีการอำนวยความสะดวกในการขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การขอรับเบี้ยยังชีพ เป็นไปตามระเบียบตามกฎหมายกำหนด การคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพมีความยุติธรรมน้อยที่สุดกระบวนการ คัดเลือก/ขอรับเบี้ยยังชีพเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. ด้านการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ ยอยจันทร์ศรี (2554: บทคัดย่อ) การศึกษาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ และพัฒนาแนวทางการดูแลต่อเนื่อง สำหรับผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงในเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มติด บ้านติดเตียง 20 คน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 20 คน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ 10 คน และทีมผู้ให้บริการ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้สูงอายุอย่างเป็นองค์รวม ใช้วิธีการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มโดยแบบสัมภาษณ์กึ่งมี โครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงได้รับการเยี่ยมบ้านโดยอาสาสมัครสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครสาธารณสุขได้รับการพัฒนาทักษะในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุและผู้ดูแลมีความพึงพอใจในบริการ สุขภาพที่มีความต่อเนื่องมากขึ้น ทีมผู้ให้บริการมีแนวปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียงที่ชัดเจน ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลตนเองและสามารถพึ่งตนเองได้ดีกว่าเดิม

6. ด้านระดับการขอรับเงินเบี้ยยังชีพซึ่งผู้สูงอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูง ไปหาต่ำ มากที่สุดคือ การอำนวยความสะดวกสถานที่ที่รับเงินเบี้ยยังชีพ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ มีพูดคุยกับผู้สูงอายุที่มา ขอรับเบี้ยอย่างสุภาพ จัดหาเครื่องดื่มบริการ ที่นั่งคอยพร้อมพยาบาลผู้ดูแล มีกิจกรรมสันทนาการสำหรับผู้สูงอายุสอดแทรก การรับเบี้ยน้อยที่สุด จัดรถบริการรับส่งผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ วงศ์วาสและ สมชาย วิริภิมย์กุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นกลไกที่ จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลในการที่จะนำสิ่งที่มีอยู่ ทั้งแผนงานและงบประมาณออกมาใช้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ เกิดเครือข่ายทางด้านสุขภาพร่วมกับองค์กรอื่นๆ โดยเน้นให้ทุกหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเฉพะอย่างยิ่งในเรื่องคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน

7. ด้านการติดตามผลการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นลินี โฉมชัยฤทธิ์ (2549: หน้า 76–83) พบว่า การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลนคร เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการจัดทำประกาศ/ประชาสัมพันธ์ให้ทราบสิทธิของตนเอง ควรมีการติดประกาศการแจ้งข่าว และรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และมีการประกาศประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้รับทราบ
2. ด้านการกำหนดวัน/เวลา/สถานที่ การลงทะเบียนผู้สูงอายุ ควรมีการกำหนดวันลงทะเบียนที่แน่นอนและเผื่อเวลาไว้ให้ผู้สูงอายุ และเลือกสถานที่ที่สะดวกต่อการเดินทางของผู้สูงอายุ
3. ด้านการสำรวจคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ จะต้องมีการออกสำรวจตามหมู่บ้านเพื่อตรวจสอบ จำนวนของผู้สูงอายุ คัดกรองผู้สูงอายุตามคุณสมบัติที่กำหนดการจ่ายเบี้ยยังชีพ แจ้งสิทธิผู้สูงอายุตามระเบียบการจ่ายเบี้ยยังชีพ ได้รับทราบ จัดทำข้อมูลให้ปัจจุบันและจะต้องมีการเสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณาผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ
4. ด้านการขอรับและการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ ต้องมีการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ มีความยุติธรรม การขอรับเบี้ยยังชีพเป็นไปตามระเบียบตามกฎหมายกำหนด มีการอำนวยความสะดวกในการขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กระบวนการคัดเลือก/ขอรับเบี้ยยังชีพเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
5. ด้านการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้สูงอายุ นั้นจะต้องมีข้อมูลผู้สูงอายุเป็นข้อมูลที่ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีการตรวจสอบข้อมูลให้เป็นข้อมูลที่ปัจจุบันทุกเดือนและประชาชนมีสิทธิที่สามารถตรวจสอบรายชื่อผู้สูงอายุได้
6. ด้านการขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต้องอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ที่รับเงินเบี้ยยังชีพ
7. ด้านการติดตามผลการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หน่วยงานต้องมีการออกติดตามผลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พร้อมทั้งให้ผู้สูงอายุได้ประเมินความพึงพอใจในการให้บริการของหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2544). **ร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จุฑาทิพย์ งามจันทร์ศรี. (2554 : บทคัดย่อ). **การพัฒนาดูแลสุขภาพต่อเนื่องสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียง ในชุมชนเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์**. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นลินี โสชิงชัยฤทธิ์. (2549). **การประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545), เอกสารเผยแพร่ **แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี (อัดสำเนา).
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2550). **คู่มือการดำเนินงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ.